

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗІВ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РК XLIV. Ч. 186. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 11-го серпня 1936. — VOL. XLIV. No. 186. Jersey City, N. J., Tuesday, August 11, 1936. THREE CENTS

ГРУПА ДЕМОКРАТІВ ЗА ПОВАЛЕННЯ РУЗВЕЛТА

ДІТРОЙТ. — Так звані „Джеферсонські демократи“ закінчили свою дводенну конференцію, організувавшись в правильну постійну організацію, що кладе собі за ціль повалити кандидатуру Рузвелта на уряд президента Злучених Держав.

Гouvernor Ландон, кандидат Республіканської Партії, заявив свою згоду говорити з президентом Рузвелтом про допомогу фермерам у посуху, а голова Республіканської Партії, Джан Гемилтон, звелічав зараз цю згоду як доказ духа кооперації в Ландона. При тому він закинув Рузвелтові, що він, будучи в такій самій позиції, відмовився конферувати з контркандидатом (Гербертом Гувером) у банківській кризі. Завідувачі кампанії Рузвелта зараз закинули республіканцям перекручування фактів.

РЕПУБЛІКАНЦІ ПЕРЕКРУЧУВАННЯ ФАКТІВ.

ВАШІНГТОН. — Сюди збирається конференція представників стейтських організацій „робітничої безпартійної ліги“, що покладає собі за ціль вибрати наново президентом Рузвелта.

Провідники організації кажуть, що юніоні робітники стоять за політику „ліги“.

ВИКАЗУЮТЬ ПОПРАВУ БІЗНЕСУ.

ВАШІНГТОН. — „Федеральний банк позичок на дом“ подає свій звіт з поступу розбудови мешкань за червень цього року. Із цього звіту показується, що той місяць був у тому промислі найкращий від 1929-го року.

„Адміністрація постулу праці“ каже, що через установлення ріжних урядових бюр для посередництва праці число людей, що побирають безпосередню допомогу, постійно зменшується.

ВЕЛИКИЙ ПОХОРОН ДЛЯ ЗАЙОНЧЕКА.

СІЕТЛ (Вашингтон). — Політичні групи, що були зв'язані з покійним конгресменом Маріоном Зайончеком, що в п'ятницю поповнив самогубство, кидаючись з вікна своєї виборчої канцелярії на 5-тім поверсі на дорогу, приготували йому величавий похорон.

Приятелі Зайончека в конгресі кажуть, що вони подадуть у конгрес внесок, щоб удати по конгресмені Зайончеку дати 10,000 доларів з федерального скарбу, як це робиться все, коли конгресмен помре під час своєї каденції. Обі палати конгресу вже визначили делегаченні на похорон.

ХВАЛЯТЬСЯ РОЗВ'ЯЗКОЮ ЗВІСНОГО ЗЛОЧИНУ.

АШВІЛ (Норт Каролайна). — Дня 16-го липня в місцевому готелі Бетері Парк згинула від револьвера куля Клівендера молодого, 18-літнього студентка, панна Гелена Тлєбоджер, що прибула сюди, подорожуючи по краю зо своїм стрієм. Не зважаючи на пильні заходи місцевої поліції, злочин був довго нерозв'язаний. Аж тепер два ньюйорські детективи, покликані до помочі місцевої поліції, кажуть, що вони цю загадку розв'язали, бо знайшли вбивника дівчини.

Як кажуть ці детективи, вбивником є 23-літній готельний послугач, мурин Мартин Мур. Вони кажуть, що Мур уже зловив записані самопризнання до вини, описав докладно злочин та дав повні докази на свої слова, а між іншим показав, де він сховав револьвер, котрим він убив дівчину. Кажуть, що, за словами Мура, він закривав вночі до кімнати дівчини з наміром украсти дівчині гроші, але як вона його побачила, стрілив до неї, а коли вона, не зважаючи на рану, стала втікати, добив її ударами револьвера.

Детективи кажуть, що вони впали на слід Мура, коли один з його товаришів у службі сказав, що Мур має 32-калібровий револьвер. При допиті Мура вони здали його, що знайшли відтиски його пальців, і він тоді признався.

ПОЖАРИ ЛІСІВ ЧЕРЕЗ ПОСУХУ.

МОНІСІНГ (Мішіген). — Через довшу посуху ліси на півострові Мішіген висохли так, що найменша іскра починає пожари, які тяжко вгасити. Горять тепер великі простори краєвої лісової резервації „Гайавата“. До гатенків воно загорівся до виробничих та 150 робітників з „таборів цивільної консервації“.

Таксамо уряд організує поготівля для боротьби проти пожарів лісів у Миннесоті. У Вайомінгу треба було опорожнити з усього населення багато осель, zagrożених пожарами лісів.

У західних стейтах панує тепер велика спека. У багатьох місцях температура досягає до 120 ступнів Фаренгейта. Федеральний уряд робить тепер розсліди над тим, чи не заставити фермерів з околиць, навіщених посухою, покинути управління в тих околицях ріжнічї рослини, а замість того обернути всю землю під легкий випас худоби.

12 ОСІБ РАНЕНО В СТРАЙКОВІ БІЙКИ. ЗАПОВІДАЮТЬ ПОВСТАННЯ КОНКУРЕНЦІЙНОГО СОЮЗУ РОБІТНИЧИХ ЮНІЙ.

На тлі страйку міських робітників в Акроні, Огайо, зайшло між дікетами й поліцією до бійок, у котрих добили 12 робітників. Арештовано 3 робітників.

ВЕЛИКА МОРФІНІСТИЧНА АФЕРА У ЛЬОВІ.

Поліція арештувала Озіяша Брандеса, вже караного за торгівлю наркотиками, який після відбуття кари даліше займався своїм „шляхотним“ ремеслом на спілку з Леопольдом Вольфом. Щоб здобути клієнтів, спільники робили їм зпочатку застрики дуже дешево, описали, коли зробили їх невільниками налогу, брали по 5 зл. за один застрик грама морфіну. Деякі жертви зовсім зруйнувалися матеріально, купуючи дорогий наркотик.

ПІДГОТОВЛЮЮТЬСЯ У ПРАЗІ НАРЕЧЕННЯ „ПРОДАНОЇ ПРАЦІ“ НАРЕЧЕННЯ В КИЇВСЬКОМУ ТЕАТРА.

У Празі перебуває тепер делегачія жидівського українського державного театру в складі відомої чеської опери „Продана наречена“ Сметани, яку задумують виставити в Києві. До делегачії входять: диригент Йоріш, режисер Манці і декоратор Хвостов. При цій нагоді слід пригадати, що оперу „Продана наречена“ виставляв у Києві прегарний театр Садовського, а в Галиччї виставляв її червоні українські театри і перед війною і до війни.

ДО ПАЛЕСТИНИ І З ПАЛЕСТИНИ.

Через пограничну стацію Снятин-Задура переїхав 3. липня ц. р. транспорт жидів із Польщі до Палестини в кількості 310 осіб. Рівночасно приїхали до Польщі 200 реемігрантів із Палестини.

ЗНИЩЕННЯ НАД РОБІТНИКАМИ В СОВЕТАХ.

В місцевості Калівіна скінчила самогубством робітниця гарбарні Васілева. Причиною самогубства було безвідставне підозріння в крадіжці. Як подає „Правда“, робітницю допитували повних десять годин у спосіб, що понижує людську гідність.

ТРАГЕДІЯ БЕЗРОБІТНОЇ.

У Варшаві отруїлася арешником 23-літня студентка Н. року прав Осена Блажанка. У листі вияснило, що відбирає собі життя тому, що не може ніяк знайти праці.

В'ЯЗЕНЬ ДОЗОРЦЕМ В'ЯЗНИЦЬ.

Недавно вислали з Парижа внішню Жиронди, щоб він приглянувся в'язницям. Коли він станув перед воротами одної в'язниці, побачив, що ці середньовічні залізниці ворота — відчинені. Перед ними сидів чоловік в'язкою великих ключів. — Будь ласка, проведіть мене до директора — сказав паризький інспектор. — Дуже жалую, але пан директор виїхав на цілий день з міста. То прошу покликати мені дозорця, бо я хочу оглянути в'язницю. — Дозорець їсть тепер сніданок, а підчас сніданку він заборнив перешкадники собі. — Гарно відносини! — сказав інспектор — директора ані дозорця немає. А хтож ви такі? — Я в'язень, але до мене мають директор і дозорець повне довіря. Я дов'явшив вас слуг. Інспектор віднашов дозорця, який сидів собі в місці у каварні. Коли він йому представився, дозорець з добростворною міною вияснив правдивий стан в'язниці: „Пане інспекторе! ми на цілу в'язницю маємо тільки одного в'язня! Це волоцюга, який до нас чассто вертається. Він дуже добрий пильнує і себе і в'язня“.

ЖЕРТВА СОВЕТСЬКОГО „РАЮ“.

Великою сенсацією на днях в Честохові був якийсь добродій, що подав свій піску в зимовім плащі й кальоншах. Він, не здіймаючи з себе одагу, скавав разураз до води, не звертаючи уваги на зібраних довкола нього людей. Виявилося, що цей несемігрант зі Советів, що через тамашні обставини життя набавмився умовою недуги.

ЗДВИГ СОКОЛІВ В УЖГОРОДІ.

В днях 27—30. червня ц. р. приїхала на Закарпаття велика проколюшка соколів з 8-мобрего-шдських округ, що оглянути наші більші міста, як Ужгород, Мукачів, Сваляву, Берегов, Хуст, Рахів та Ясіне. З цієї нагоди в неділю, 28. червня ц. р., відбувся в Ужгороді великий здвиг 4,000 соколів і соколюк, який витало із захопленням населення Ужгорода, цивільна та військова влада. В дохід до польської держави, члени „Просвіти“, які виступили з жовто-блакитними і державними прапорами. Окрему групу в поході творили теж москвофіли. Крім того українські хори: учительський і „Бандурист“ виступили спільно з двома точками на академії дня 27. червня ц. р. на площі клубу УАЦ, а гурт наших танцюристів з народними танками. В неділю, 28. червня ц. р., краєвий учительський хор улаштував самостійний концерт у салі кіна „Радио“. Во вправах соколів відбулася в неділю вечором святочна вистава в краєвї театрі. В понеділок чеські гості поділилися на чотири групи і розіхалися оглядати Закарпаття.

СВЯТО УЧЕНИКІВ.

Дня 29. червня відбулося в Москві свято учеників, на якому московські організації улади дали гри і шахи у зв'язку з закінченням шкільного року. Того самого дня відбулося отворення „Дому Півнірів“, призначеного для дітей Москви. Та мабуть, як звичайно, з цього дому скористають діти советських „достойників“ і діти робітників далі залишаться беззахисними.

ДВОГОДИННИЙ ЖИДІВСЬКИЙ СТРАЙК.

На вівторок, 30. липня, проголосили в усій Польщі жидівські працівники 2-годинний страйк, від год. 12-гої до 2-гої у зв'язку з подіями у Пширку та для заперестування проти пропагованого антисемітизму й боротьби з жидами. Виділи багато ріжних відозв, у яких звивали жидів узяти масову участь у страйку. У Львові всі жидівські крамниці, від найбідніших до найбагатіших, були зачинені. Навіть у найбіднішій дачині Львова, де крамар торгує за весь день усього 50 сот., праця також замержла. Також усі жидівські установи, за винятком аптек, були зачинені. Страйк пройшов спокійно. У Варшаві жиди-комуністи старалися викіснувати страйк для своїх цілей і улажували демонстрації. Невідома розганяла ввертхх демонстрації і багатьох із них арештувала. Хід цього страйку в усій Польщі виказав, яка велика солідарність панує серед жидівського народу та як він умеє стати в обороні своїх прав.

ЖАЛЬ ЗА ГАБСБУРГАМИ.

Австрійський уряд привернув відзнаку, яку носили бурмістри Доліньної Австрії від 1908 р. Відзнакою, якою е медала з цисарем Франц Йосифом, мають бурмістри носити підчас ріжних державних свят.

НЕЛЮДЯНІ ЗАКОНИ

ЛЬВІВ. — У Польщі перейшов недавно закон про „охорону державних границь“, на основі якого власти мають право викидати з пограничної зони небажані особи. На основі цього закону викинуло надвірнянське староство урядовця „Просвіти“ в Солодвині, Миколу Никифорчина, зі своєю женою, опираючи своє рішення виключно на тому, що в 1930 році Никифорчин був покараний судом на тримісячну тюрму за ведення пластової організації. У зв'язку з цим рішенням староства заборонено теж йому побут у Задліччях.

НАХАБНІСТЬ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ.

ЛЬВІВ. — Вкупі з тим, як польський уряд приймає до Українців драконські закони, польська преса ще більше нацьковує до цього правлячі круги, в цинічний спосіб поширюючи про українців брехливі вісти. Так, краківський „Листоувані Курер Цодзєнні“ з 24-го липня в редакційній статті пише: „Перед війною польські (у Східній Галичині) при дорозі фігури ставили хрести і хрестичі, будували каплиці. Сьогодні про це глухо. Українські дітячі зуміли ненавистними руками багато фігур і хрестів повалити, а в пасії нищення не цуралися підпалювання каплиць і костелів“. А далі та сама стаття пише: „Український елемент шиканує і переслідує на кожному кроці польське населення, яке не знаходить належного зрозуміння і належної оборони з боку уряду“. На всі ці брехні названий часопис, очевидно, не знаходить ніяких доказів, крім одної, а саме, що в Яворові виставлено відоміть польський народний дім, який, як побоюється редакція, можуть купити українці.

ЖИДІВСЬКИЙ КОНГРЕС У ЖЕНЕВІ.

ЖЕНЕВА. — Тут розпочався під головуванням рабіна д-ра Вайза з Нью Йорку всесвітній жидівський конгрес, на якому е присутні 300 делегатів, що репрезентують 6 мільонів жидів. Цей конгрес застаровляється над ріжними жидівськими справами і першого дня нарад ухвалив такі комісії: політичну, антисемітської оборони, бойкотову, економічну, фінансову і номінацій.

БРАК СПОРТОВОГО ДУХА.

ВАРШАВА. — Польська публіка розсерджена, що їх змагунка Стася Валясевичувна прогнала на олімпійських змаганнях у Берліні. Щоб відштовп собі свою злість, польська преса закидає особисто американській спортовій дружині, мовляв, ця дружина перебрада в жіночу одіж хлопця і цей хлопець, під назвнєм Гелен Стівенс, побив польських змагунку. Берлінський заряд олімпійських змагань рішучо заперестував проти цих наклепів польської преси, кажучи, що всі змагуни перед участю ставали до перевірки і їх под були стверджені.

ЧИ ЗВОРОТ У ПОЛЬСЬКІЙ ПОЛІТИЦІ?

ВАРШАВА. — Польський уряд запросив офіційно французького генерала, шефа штабу, Гамеліна, на кінець тижня до Польщі в цілі переговори з польської армії. Запрошення це французький генерал прийняв. Також стверджують в офіційних кругах, що в жовтні відвідає Францію генерал Ридз-Смігли, на чолі польської мілітарної делегації.

ГЕН. ФРАНКО ПРО ЕСПАНСЬКЕ ПОВСТАННЯ.

СЕВІЛЯ (Еспанія). — Ген. Франко, головний командант повстанських військ, подав до загальної відомої, що еспанські повстанці зовсім не думають впроваджувати фашизму, або монархії. Також не думають вони давати церкви старі права. Еспанська революція вибухла в тій цілі, щоб уратувати край від комунізму, в який Еспанія під проводом соціалістів чимраз більше поринала, як також, щоб завести в Еспанії справжню демократію, що гарантувала би права всім громадянам, а не тільки пролетаріатові.

ГЕН. МЕТАКСАС ПРО ГРЕЦЬКЕ ПОЛОЖЕННЯ.

АТЕНИ. — Ген. Метаксас, який кілька днів тому став фактичним диктатором Греції, подав до відомої загалу свою політичну програму. У ній він заявив, що диктатуру треба було ввести в Греції тому, що з боку комунізму грозила велика небезпека. Як тільки ця небезпека буде усунена, диктатура буде теж у тій хвилі знесена.

УРОЖАЙ У РОСІ СЛАБЕНЬКИЙ.

МОСКВА. — Советські часописи самі признають, що цьогорічний урожай буде багато нижчий від прошлорічного. Найгірше зародило збіжжя по цілій корінній Московщині і здовж Поволжя. Зате, що з радістю підкреслюють советські часописи, в Україні урожай гарний.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

4 Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КООПЕРАЦІЯ

Ціла низка фактів знову звертає очі американського громадянства на справу кооперації.

Звернула на неї увагу передовсім депресія, що заставляє всякого шукати кожного способу, яким тільки можна зменшити видатки на життя. Кооперація, що має на цілі позбутися зисків посередників, мусіла кинутися в очі як перший спосіб заради.

Заохотою до кооперації стало переконання, що кооперація сповняє вже велику службу в чужих краях. У середньо-західних стейтах, де є багато фермерів шведського походження, розвивалася кооперація фермерів для закупки потрібних фермерам річей. Розвивалася вона тому, бо фермери перещипали в Америку форму організації, відомої їм іще з Швеції. Тепер слідно в Америці широке зацікавлення розвою кооперації по чужих краях. Пропадає вже старе американське переконання, що американці не повинні братися за кооперацію, бо, мовляв, це не по американськи, а по європейськи. Нині американці читають з зацікавленням, що з усього населення Швеції, цього одинокого краю, що зовсім вилікувався з депресії, повна одна третина належить до кооперативних крамниць. Читають вони з зацікавленням, що кооперація таксамо широко поширена в Фінляндії, Франції, Чехословачії й Англії. Було це теж доказом великого зацікавлення питанням кооперації серед загалу американців, коли президент Рузвельт вивідав до європейських країв спеціальну комісію для розслідування кооперації.

Коли недавно тому федеральний уряд повів кампанію проти монополічних союзів капіталістів, що виключають вільну конкуренцію, то це знову звернуло увагу на кооперацію. Коли капіталістична вільна конкуренція доводить до творення монополів, що потім визискують безпощадно робітника, покупеця й дрібного бизнесмена, і коли заходи уряду зломати монополічні союзи не допомагають, то чому не взятись би до заради цій біді, беручи в руки народу торговлю та виключаючи кооперацією зиски посередників? Такі думки виривають у головах споживачів, притиснених з одного боку депресією, а з другого боку нищенням свобідної конкуренції дрібних купців спілками великих підприємців.

Покищо найголовнішою перешкодою для розвою кооперації в Америці є почуття безсилля. Щоправда, кооперація тут розвивається (у 1935-тій році американські кооперативи зробили закупку на 20 процентів більше, ніж у 1934-тій році), але ці кооперативні закупки вносили в 1935-тій році 365 мільйонів доларів, тоді як усі закупки в Америці в тому році вносили разом 32 мільярди 600 мільйонів доларів. Значить, кооперація все ще грає малу роль в бізнесі краю. Це сильно відбирає відвагу американцям, що звикли до великих чисел та скорих успіхів.

Однак й вони певно з часом навчаться, що всяку справу треба починати з малих початків, якщо вона має вирости в непоборну силу.

Д-р Кирило Трильовський.

КАРТИНА З ОРГАНІЧНОЇ ПРАЦІ
В РІДНІМ КРАЮ

(„Свято Селянки” в Коломиї).

II.

„Союз Українок” під проводом Мілени Рудницької, осягнув перед двома роками величезний успіх скликанням до Станіслава жіночого конгресу. Частина цієї імпрези була присвячена спеціально селянці і селянській ноші.

Цього року відбуваються в ріжних повітах „Свята Селянки”, як ось недавно в Радекові, Чорткові та в Коломиї. Я, будучи сам свідком такого свята в Коломиї — скажу тут дещо про нього. Річ очевидна, що не буду вичислювати зосібна всіх сіл, що брали в нім участь, та всіх осіб, що на нім визначилися. — Мені йде за це лише, щоб нашим дадим Сестрам і Братам дати головну характеристику цього свята та піднести те, що в ньому було передовсім важне.

Складалось воно з двох частин: перша відбулась під голім небом, друга в театральній залі Миської Шадниці.

Перед війною відбувалися перші Січові Свята в городському парку, а пізніше на території над Прудом. Очевидна річ, що підчас такої імпрези на незагородженім місці неможливим було брати ніяких вступів.

Тепер того роду свята обходять на великій площі 49 полку польської піхоти. Колись та площа належала до австрійського війська, сім місяців до українського, а тепер до польського, від котрого треба ту площу за гроші викупити. Не обійдеться при тій нагоді і без загальних прикрас. І так влада зажадала, щоб на даху ступеніці (трибуни) вивішено також і польський прапор — або жаден. Святочний комітет згодився очевидно — на друге. І так було на кожнім місці — зосібна на майдані досить величезних українських хоруговом. Щоби зібраному „русинському” народові „вирити пса” — не хотів доглядач цієї площі отворити водотягу — а спекота була величезна.

Але наші люди і це видержали, тимбільше, що раз за раз стояли перекупці із содовою водою і з овочами та перекусками.

На тій площі поставлено з гарних килимів шатро, в котрім місцевий парох відправив Службу Божу. Хомишин і тут встроїв своє... свої пальці і жадав, щоби вона розпочалась аж в год. 12 вполудне. Але парох о. Русин на власну руку розпочав відправу годичну скорше. На чільнім місці перед тим шатром засіли Мілена Рудницька й О. Кисилевська, з боку стояв і співав міщанський хор, а на площі лицем до шатра стояли поодинокі сільські „Союзи Українок” з виділом на чолі та з таблицю, на котрій була назва дотичного села. Члени Союзів були уставлені чвірками і потім чвірками маширували при дефіляді та підчас походу містом. Одним словом — було це жіноче військо, а вже тут мушу піднести, що майже половина тих селянок — це були замужні газдині, декотрі і понад 50 літ віку!

Зараз по Службі Божій перейшли вони знову відділами майдан і станули лицем до трибуни, де засіли інтелігенція і значна частина селян — поміж ними і славна колишня Січовичка Настя Вінтоняк з Печеняжина, що була на Січових Святах показницею.

На самім переді трибуни були льожі, в котрих засіли почетні гості, а по їх середині голова місцевого Союзу Українок п. Михайлюкова, Мілена Рудницька та О. Кисилевська. П. Михайлюкова відкрила свято короткою промовою. Вона привітала гостей та всіх зібраних сестер.

„Радію цілим серцем, — казала вона, — коли бачу, як ви горнетесь до організації та до просвіти. Ми мусимо перетривати теперішні тяжкі часи та готуватись до Великого Національного Свята, бо, сьогодні — ми шойно на передодні!”

Грімек „славно!” було відповіддю на ті щирі слова, почім промовила Мілена Рудницька. Вона була убрана дуже гарно і приписово по гуцульськи і лише ще... льюлька їй бракувала.

Вона привітала зібраних від Головної Управи „Союзу Українок” і піднесла, що він має вже 75 філій та над 800 кружків, котрі мають над 50 тисяч членок.

І промова була повна патріотичного змісту і глибоких думок. Серед обставин, в яких ба бути великим мистцем, треба, а не нарадитись на судові доходження тої розправи, котра дуже часто присуджує звичайно не менше, як на рік турми.

Ось короткий зміст вимовних виводів:

„Ваше сьогоднішнє свято — це жнива вашої праці. Ви свідомі своєї сили, але і ваші завдання тяжкі, як і взагалі тяжка роль українського жіноцтва. Воно не сміє забувати, що належить до народу, котрий числить над 40 мільйонів душ, та живе на багатій землі, яка сягає від Пинських болот геть поза Карпати та від Понраду по Кавказ. Ніякий нарід не може піднести вище свого жіноцтва, і тому і те жіноцтво мусить високо стояти. Першим його завданням є виховати свідомих громадян. Ми не лиш повинні любити наших дітей, але й навчити їх, чий вони діти і що перед ними яко народом стоїть світла майбутність. Але треба їх і цього вчити, щоби вони були готові своє життя відати для здобуття тої світлої майбутності свого народу.

„Та крім того, що ви є матерями — ви є ще і господинями, і тому мусите старатись піднести ваші господарства на вищий ступінь, щоб і при тім невеликим ґрунті, який посідаєте — мати вищий дохід.

„І яко члени сільської громади, повинні ви здобути собі відповідне значіння — а в громадянським життю взагалі мусите бути зразком роблячості та не забувати на це, що які ви — таке і будуче українське покоління.

„Ми не повинні бути м'яким воском у чужих руках, але повинні буди твердою скалою, якої жадна ворожа сила не знищить. До наших сердець не повинна ніколи закрестися зневіра. Колиб народ почав навіть сходити на манівці — то ми повинні здержати його від цього, піднести на дусі і закрити у нім віру у воскресення нашої Батьківщини.

„Ми, дорогі сестри — мід українського народу, але ми

ніколи не повинні забувати про наші великі обовязки. Тай і це маймо на прикметі, що світла будучність нашої Батьківщини не за горами і що коли не ми — то певно наші діти побачать нашу Батьківщину сильною і незалежною!”

Зібраний народ — а було його шонайменше п'ять до шість тисяч — переривав ту промову оплесками, а по закінченню її — гриміком „слава!” Потім відбулася дефіляда зорганізованих селянок при звуках славної печеняжинської оркестри на дутих інструментах.

Ішов відділ за відділом, бадьоро і завзято вибиваючи такт ногами, так, що ті зорганізовані по військовому селянки не повстидалися і перед гренадерами „старого Фрица” (пруського короля Фридриха Великого з 18-го століття).

Крім того кожде село старалось, щоб ноша була однакова, відповідаюча старим звичаям. Було отже видно багато правдивих воєвних обгортков (горбатов), а на сорочках оригінальних, незіспованих вишивок. Для ілюстрації наведу й деякі числа: з Печеняжина ішло 105 селянок, з Воскресінець 71, з Корнича 109, зі Слобідки Лісної 254. Кожду групу витала публіка гриміками оплесками та окликами „слава!”

На площі були начеркнені для кращої орієнтації вапном білі лінії.

Жіночі відділи усталились на них і під звуки оркестри відбули масові вправи. Кожда вправляюча мала в руках гірлянди з барвінку, котру перед дальшими вправами звязувала у вінок. Вправи ті випали надзвичайно гарно і тонно, що тимбільше треба подивляти, що не було генеральної проби, бо у селянських організаціях того роду її взагалі майже неможливо перевести.

Показницею була панна Тарна Кичурівна, дочка звісного поета. — Тай взагалі: хто то ходив по селах, хто стягав на вправи, не лиш дівчата, але і ті закурени незгодинами газдині? Були це молоді інтелігентні дівчата, що власне покінчили середні школи, то є гімназію та вчительську семінарію. І лише їм та взагалі жінкам може вдатися така штука, щоб і 40-літню газдиню, по цілоденній праці стягнути на науку вправ.

По масових вправах заіхали на майдан прикрашені вози, що представляли нотири пори року. Коло „весни” — відспівано хоромом гайки (був і славний „жучок”), коло „літа” — селянки з Вербіжа Нижнього жали серпами, — „осінь” представляла весілля, а під ялинкою на снях („зима”) співала печеняжинська молодь коляди.

Нарешті вправи і покази закінчилися, а всі кружки, все свідоме жіноцтво відспівало гимн „Союзу Українок” — почім усталилось воно до походу, що перейшов з піснею на устах (переважно співано „Гей там на горі Січ іде”) через місто на площу Народного Дому. Похід був імпонууючий, а перемучене жіноцтво маширувало, не зважаючи на спеку, завзято і бадьоро. (Кінець буде).

СПІВЕЦЬ МАЛИХ ЛЮДЕЙ
КАСТИЛІ.

(Тірсо де Моліна, автор Дон Хуана. — У часах Сервантеса).

Тірсо де Моліна, це автор Дон Хуана. Та він мало відомий широкій суспільності. По правді називався Гавріел Телез. Жив і писав у золотій добі еспанської літератури. Про його життя кружляли ріжні оповідання. Обріхували його й завидували йому, бо втішався прихильністю публіки. Між 1616 і 1623 р. був любимцем еспанців. Театр був усе повніський, коли давали твір Тірса де Моліни.

Аж раптом Тірсо де Моліна усунувся з публічного життя. Перестав писати. Став скромний фрай Габріель (брат Гаврієла). І до смерті, повних десятих літ Тірсо більше не взяв пера в руки. Суспільність скоро забула свого любимця, а критика перейшла мимо його творів. Забули й на якийсь час на його Бурядора із Севілі, як урядово звався Дон Хуан. Хіба час від часу який письменник згадує Тірса де Моліну. Так пройшло кілька століть у забутті. І щойно тепер пригадали собі фрай Габрієле, коли повився його життєпис, що його написала еспанська письменниця Блянка де Льос Ріос.

Вона подає цікаві подробиці про життя Тірса де Моліни. Був він співцем малих людей Кастилії, селян, робітників, громадянина. Він зображував недомогання та грихи людей так, як в дійсності було. Його вороги на тій основі твердили, що й він сам був неморальний, бо інакше не вмів би описати так докладно того, що діється на дні життя.

Та це дрібниці з його життя. Головне, що він написав. А це останеться на все. Тірсо де Моліна став писати 1606 р. За чергових 19 літ написав понад 300 творів! Однак більшість їх пропала. До наших часів заховалось їх усього 86. Тірсові думки запозичували інші та писали плягіяти з його творів. Однак сьогодні Тірсового є в творах інших еспанських авторів. Відомо, що не лише еспанські, а й чужинні письменники „позичали” з багатої скарбниці творів Тірса де Моліни.

Тірсо де Моліна ставав в обороні слабих і переслідуваних. Його сатура гостра, гумор живий. Вдачею був шляхотного духа. Народився 1584 року. Невідомо точно, коли пострився у ценці. Деякі кажуть, що на 50-му році життя. Та здається, що багато скорше. Зрештою це неважне. Жив у часах, коли в Еспанії виступали такі письменники та мистці, як Сервантес, Ель Греко, Кальдерон, Веласкес і Зурбаран, у часах найкращого письменства й мистецтва та коли конкістадори завоювали й творили нове королівство для „Його Величності Король Двох Кастилій, Еспанії та Арагонії”.

Антін Чехов.

БАБЬСЬКЕ ЩАСТЯ

За хвилину мав відбутися похорон генерала дивізії Запупаркіна. До дому жалобно, перед яким греміла вже похоронна музика та падали слова команди, тиснулася юрба цікавих. У сутолоці були державні службовці: Пробкин і Свистків. Оба з жінками.

— Перепрошую, тут нема переходу! — заступив їм дорогу заступник комісара, гарний з лиця, як ставули перед поліційним кордоном. — Не вільно! Прощу відступитися. Цеж не залежить від мене! Прощу вернутися. Зрештою, хай і так буде: пані можуть перейти, однак панове...? Ні! Рішучо, ні!

Пані Пробникова та Свисткова аж почервоніли із здоводення. Кордон замкнувся за ними й тільки бачили їх! Чоловіки осталися по другому боці того живого муру та віддалися мало цікавій обсервації плечей піших і кінних поліцаїв.

— Перелізли! — сердито та майже з ненавистю сказав Пробкин, слідкуючи очима жінок. — Баби все мають щастя. Мужчина все упосліджений в порівнанні з жінками. Що до чорта бачать люди в тих бабах?! Жінки, що так скажу, найзвичайніші, заборонні — а всеж перепустили

їх, а нас, хочби ми були й державними радниками, не пускають за ніщо в світ.

— Дивні ви — сказав заступник комісара, споглядаючи докірливо на Пробкіна. — Колиб вас впустили, зараз стали би розпитувати. Ви спричинили би метушню, а жінки, з уродження ніжні, ніколи собі на ніщо подібне не дозволить!

— Що ви плетете?! — розсердився Пробкин. — У сутолоці жінка все плається. Мужчина стоїть і дивиться в одно місце, а баба винахує руками, всіх розпихає, щоби їй, борони Боже, не помяли туалети. Нема що сперечатися. Жінкам усе добре живеться. Не служать при війську, не платять вступного на вечерниці з танцями... А які, питаюся, заслуги? Жінці впала хусточка — підмай, брате; входить до кімнати — вставай та відступай їй крисло, виходить — випроваджуй... А в урядах? Щоби дослужитися ранги, скажімо, державного радника, мусимо все життя гарувати, а жінка шах-мах і вийшла за державного радника! Жве вона по важна особа. Щоби стати графом або князем, мусів би я весь світ завоювати, кілька разів бути міністром, а якась

не замкнув... Іду я раз сіними там перша-ліпша, ще їй молок під носом не висохло, повертється перед графом, заверне оченятами — і прошу! вона вже вона ясновельможна. Ось ти, наприклад, є губерційним секретарем... сміло можна сказати, що ти цю рангу здобув власною краватицею, а твоя жінка? За які заслуги, питаюся, стала вона секретаркою? Попівна, й відразу знайшлася в урядничій сфері! Попробуй-но ти її впусти до бюра, а зараз тобі в поддавчому деннику втягне входячу кореспонденцію до виходячої.

— Та зате родить у болях, — запримтив Свистків.

— Велика річ! Хай би лише станула перед начальством, тоді їй ці боля здавались би приємністю. Всюди, кажу вам, усюди, привілеї. Якась гуска або жінка з наших кол скаже навіть часом генералові таку проповідь, якої ти не важився би сказати навіть екзекторові. Так, твоя жінка може перейти під руку навіть із державним радником. А попробуй-но ти державного радника взяти під руку! У нашому домі, зараз над нами, живе професор у ранзі генерала. Має ордер св. Анни першої класи. Та що це значить для його жінки? Ввесь день свариться з ним... Так. Хоч проста вона жінка та бідного роду... за діюта має його. Та вона шлюбна, то її правда. Зреш-

тою, тепер уже й нешлюбні не уступають тамтим. До кінця життя не забуду одної пригоди, яка мало що не занастала мене. Хіба лише батькова й нещчина молитва вратувала мене. Пригадуєш собі? Минулого року нащ генерал, як виліз на відпустку, забрав мене з собою на село. Я мав вести листування... Роботи майже ніякої. За годичу я все скінчив. По праці на шпрохід до ліса, або до ідальні на сплетні... Як знаєш, наш генерал досі нежонатий. Веде багатий дім. Служби, наче собака, а жінки нема. Тому господарка погано йшла. Служба неслухняна... а всім править відьма господиня Віра Микитівна. Вона чай із самоваря наливає, обідом заряджує, викрикає на льокаїв. Одним словом, баба огидлива, відьма. Товстелезіна, червона наче рак, вичю кричить... Як крикне на кого, то такого вереску наробить, що хіба з хати втікати. Боженьку! Нікому не ладіювала. Всім до очей скакала, наче кітка. Та не досить їй служби. Добирається до мене... Зажди, думаю собі, покажу я тобі, де раки зимують! Вибери відповідну хвилину й усе розповідь генералові. Він зайнятий службовими справами та не бачить, як його обкрадаєш і людям дошкучаєш. Отворюй йому очі на все! Так я йому очі отворив, що сам мало що своїх навик

і чую крики. Я думав, що безрогу ріжуть. Та де там! То кричала Віра Микитівна: „Худобина з тебе! Чорт! У цікавий був, на кого це так вона кричала. І нараз очам своїм не вірю, що я побачив: Відчиняються двері, а відтам, наче бомба, вилітає наш генерал, червоний, як буряк, очі вирячив, а волосся таке, наче ним сам антипо заіпкувався. А вона за ним: „Ти худобино, ти з пекла родом!”

— Е, брешеш.

— Присягаюся, на чому світ стоїть, що правду говорю. Я зіпрів наче руда миш. Генерал побіг до своєї кімнати, а я стою серед сінєй, наче дурний. Я геть здурнів. Така курхарка на таке дозволяє собі! Ага! — подумав я. — Генерал прогнав її, а вона, відьма, користаючи з того, що розмова йшла без свідків, розкричалася на добре... „Всеодно, й так мене відправлять”. Мене аж кинуло. Вийшовши до її кімнати, тай кажу: „Як ти поважилася, ти ганчірко, відзиватися так до такої визначної людини? Шож ти собі думаєш, що як він старий та немічний, то вже ніхто за ним не вставиться?” Як я при тому не заіхав її в товсту піку! Зо два рази дісталося їй. А вона як не розкричалася! Кажу тобі, підняла такий вереск, що аж мурі држали. Я заткав вуха та вноги! Шойно за які дві години знайшов мене в лісі найми-

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА за липень 1936 року.

ПРИХІД:

Table with columns: Відділ, Заплатив, Відділ, Заплатив. Lists financial transactions for various departments.

Виплати з фонду адміністраційного:

Table with columns: Відділ, Заплатив, Відділ, Заплатив. Lists administrative fund disbursements.

Виплати з фонду адміністраційного:

Table with columns: Відділ, Заплатив, Відділ, Заплатив. Lists administrative fund disbursements.

Виплати з фонду адміністраційного:

Table with columns: Відділ, Заплатив, Відділ, Заплатив. Lists administrative fund disbursements.

ЧИ ВІРЮ В АМЕРИКАНСЬКУ СИСТЕМУ?

(Це третя з черги стаття про натуралізацію та горожанство). Чужинець, котрий рішився...

ЩО ВИ ЗНАЄТЕ ПРО ЛЕМКІВЩИНУ?

Коли хтось питається Вас про Лемківщину, чи можете дати вдоволюючі відповіді? Що діється тепер на Лемківщині. Відповіді на ці питання знайдете в новій книжці ІЛЮСТРОВАНА ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ...

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА за липень 1936 року.

ПРИХІД:

Table with columns: Відділ, Заплатив, Відділ, Заплатив. Lists financial transactions for various departments.

Виплати з фонду адміністраційного:

Table with columns: Відділ, Заплатив, Відділ, Заплатив. Lists administrative fund disbursements.

Виплати з фонду адміністраційного:

Table with columns: Відділ, Заплатив, Відділ, Заплатив. Lists administrative fund disbursements.

Виплати з фонду адміністраційного:

Table with columns: Відділ, Заплатив, Відділ, Заплатив. Lists administrative fund disbursements.

ЧИ ВІРЮ В АМЕРИКАНСЬКУ СИСТЕМУ?

(Це третя з черги стаття про натуралізацію та горожанство). Чужинець, котрий рішився...

ЩО ВИ ЗНАЄТЕ ПРО ЛЕМКІВЩИНУ?

Коли хтось питається Вас про Лемківщину, чи можете дати вдоволюючі відповіді? Що діється тепер на Лемківщині. Відповіді на ці питання знайдете в новій книжці ІЛЮСТРОВАНА ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ...

ІДЬТЕ НА УКРАЇНУ 7 ДНІВ ДО ВАШОГО РІДНОГО КРАЮ, як будете подорожувати на досвідчених кораблях ВРЕМЕН EUROPA

Поспішні потяги такі від самого корабля
започатковують вам приємну подорож до
Старого Краю.

Або подорожуйте популярними експе-
рсованими пароплавами

**COLUMBUS
HANS A - DEUTSCHLAND
HAMBURG - NEW YORK**

Знамениті залізничні поїзди з
Бремену в Гамбург

Банкні інформації дасть кожний міс-
цевий агент або головне бюро

**HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD**
57 BROADWAY, NEW YORK

НОВІ КНИЖКИ З КРАЮ

- Д-р Шухевич Степан: ГІРКИ ТО СМІХ. Воєнні оповідання \$ 85
- Полінич, Б.: КІМНАТА З ОДНИМ ВХОДОМ, сенсаційна повість 50
- Полінич, Б.: ТОВАРИШІ УСМІХУ, сенсаційна повість 40
- Мродовець, Д.: ГАЙДАМАКИ, в двох томах 1.00
- Гоголь, М.: СТРАШНА ПОМСТА та інші оповідання з передмовою М. Голубця 50
- Радич, В.: МАКСИМ ЗАЛІЗНЯК, в двох томах 1.00
- Чайковський, Андрій: ЗА НАЖИВОЮ. Повість з галицького селянського життя 50
- Турдаский, Осип: СИН ЗЕМЛІ, в двох томах 1.00
- Горинський, П.: ПІД ПРАПОРІ ХМЕЛЬНИЦЬКОГО 50
- Будзинський, В.: ГРЕМІТЬ. Історична повість 50
- Самчук, Улас: МАРІЯ, хроніка одного життя 50
- Голубець, Микола: ГЕН ВІДНО СЕЛО. (Нарис 50
- Журба, Г.: ЗОРІ СВІТ ЗАПОВІДАЮТЬ з післясловом М. Голубця 50
- Косач, Юрій: СОНЦЕ В ЧИГИРИНІ. Повість про декабристів на Укр. 50
- Павло, Свій (Свенціцький): СТЕПОВІ ОПОВІДАННЯ 50
- Вері, Жиль: ЗАМОК У КАРПАТАХ 40
- Островський, В.: ЗА ГРОШЕМ. Оповідання 50
- Голубець, Микола: ЗА УКРАЇНСЬКИМ ЛЬВІВ. Епізоди боротьби 25
- XIII-XVIII. в. 25
- ЯКЕ ІХАЛО, ТАКЕ ЗДИБАЛО. Комедія на 2 дії. 9 осіб 20 ц.
- ДЕ ГОРІВКА БУВАЄ, ТАМ ДОБРА НЕМАЄ. Народна штука в 3-ох 40 ц.
- ліях. 13 осіб. Режисерські вказівки 40 ц.
- Ц. К. КАПРАЛЬ ЛОПУХ. Комедія на 4 дії. Осіб 15 30 ц.
- ДОВБУШ. Історична драма на 5 дії. 10 осіб 35 ц.
- ТРИ ГЕРБИ. Комедія на 3 дії. 14 осіб 35 ц.

Замовляйте у книгарні Свободи:

"СВОБОДА,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЗАЙВО

Зовсім зайво вдаватися до знижуючо-
го ціну погребника, котрий з власної волі
продумує над низькою ціною.

Наші услуги можна дістати таксамо
дешевше (на ділі дешевше), як в інших, а
кожний матиме те розуміння і вдоволення,
що дістав услугу найліпшу, яку лише
можна дістати.

**STEPHEN J. JEWISIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS**

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Bayonne 3-0540

МОРЕ ВИСИХАЄ.

Величезний „збірник“ води,
що його зовуть „Каспійське море“, живе своїм окре-
мим життям. Досліди його
дна та його внутрішні умови
дуже цікавлять усіх учених.
У сумерках віків Каспійське
море часто перемінює свій
вигляд. Була доба, коли воно
розливалось на величезних
просторах російського низу
та линуло Північній Ледовий
океан з українським Чорним
морем.

Згодом зриводу незаних
рухів землі воно звуужувалося
до невеликого, прозе глибоко-
го озера біля скелетного Ап-
шеронського півострова.

Затоплене місто.

Також і рівень вод Каспій-
ського моря часто мінювався.
Вже близько сто літ досліджу-
ють рівень того моря. Він мін-
няється наче маятниковим ру-
хом. В осіні він піднімається,
весною спадає.

Крім цих явищ, що є ви-
слідом прибутку води з вели-
ких рік Волги, Уралу, Кури
й Терек, вчені записали рап-
товне й дивне спадання води,
що вряди-годи трапляється на
Каспійському морю.

Такі випадки трапилися в
літах 1910. (вода впала на 30
см.), 1925. (61 см.) і в бе-
резні 1936. (14 см.).

З уваги на нечувано низь-
кий рівень води, люди з зали-
ву Баку оглядають тепер му-
ри старинної могутньої твер-
дини Салхір, що її побудували
татарські хани в 12. віці. Вона
давним давно запалала в мо-
ре підчас землетрусів, що ча-
стенько трапляються в цих о-
колицях. Сьогодні в порідні
дні люди з Баку виїжджають
човнами на море; оглядають
руїни Салхіру та вали й доро-
ги того затопленого міста, що
їх дуже добре видно зпід во-
ди.

Побоювання.

Це явище дуже лякає владу
та населення. Адже життя там
зв'язане тісно з морем. По-
верхня Каспійського моря за
останніх сто літ поменилася
на 20 тисяч квадратних кіло-
метрів. Заливи великих рік, які
впадають до цього моря, ста-
ють шораз плиткіші. Це втру-
днює доступ до рік дорогим
рибам (осетрам та „белугам“).
З того самого приводу є там
тепер менше дощів і сухі око-
лиці Каспійського моря ста-
ють шораз більше пустинні.

Впарі з цим також і неда-
вкі річки Амур-Дарія й Сир-
Дарія, що впадають до Араль-
ського озера, не користають
із надєжних опадів.

„Каспійське море поволі ви-
сихає“, — така думка москов-
ських учених, — „а це потя-
гає за собою теж і загиб А-
ральського озера, що вже сьо-
годні є дуже підткє“.

201 НАЙПОПУЛЯРНІШИХ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ, ЗІБРАНИХ В ОДНІЙ ГАРНО ОПРАВЛЕНІЙ КНИЖЦІ.

Всі ті пісні уложили на фортеп'яні наші славі музиканти: Д. Січинський
і С. Людкевич. Кожна пісня має мелодію у верхнім голосі, отже всі 201 пісень
можна співати або грати на якимнебудь інструменті.

Всюди і при кожній нагоді, вдома, в товаристві, в клубі, в школі, на
концертах і при всяких виступах грайте й співайте ті зібрані й видрукувані
у цій книжці пісні.

Ціна лише \$2.00, себто одного цента за одну пісню.

Замовляйте ще сьогодні у книгарні „Свободи“:

„СВОБОДА“ 81-83 GRAND ST. (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

ЖИД І СТУДЕНТ. (Гумореска).

У вагоні їде жид і студент.
Жида дуже тиснуть черевик.
Він роззувся й поставив чере-
вики коло себе. В вагоні бух-
нув смід, як з каналу.

Студент не може цього стер-
піти й кричить:

— Взуйтеся!

— Ну, або мені не вільно?

Що?

В одну мить студент відчи-
нив вікно, вхопив черевик і
викинув. Жид і не стямився,
коли це сталося.

— Ви такий гоноровий пан?

Ну, ну... Побачимо, хто буде

мудріший... Побачите, що

заплатите мені за обох чере-
виків... Подивіться — я на ваш

рахунок викидаю також дру-
гого черевика!

І він бах! — викинув чере-
вик крізь вікно.

Ідуть. Приходить кондуктор.

— Пане кондуктор! Спійшіть

протокол, той пан мені вики-
нув черевик крізь вікно. Я

маю свідків.

Кондуктор витягає нотес.

— Як це правда, каже до

студента, що ви викинули йо-
му черевик, то згідно з при-
писом ви маєте йому запла-
тити за оба черевиків. І це му-
сите зробити зараз.

Жид підсміхається.

— А видите? Такий мудрий

пан! Хто мудріший?

У цьому моменті студент ви-
тягає зпід лавки жидів чере-
вик і кладе біля нього. Він не

викинув його, тільки сховав
під лавку, а жид цього не за-
мислив.

Жид широко відчинив очі і

в першій хвилині не знав, що

казати. Врешті вхопив черевик

і викинув крізь вікно. Кондук-
тор і всі присутні тільки за-
сміялися.

„ВЕЛИКИЙ ПЬОХ“

Ото з України летіли
Три душі, наче ворони й сілі
На вітряку, що на горі.

Перша:

— Крав! Крав! Крав!

Долари брав,
Та повів у Харків,
Та продав злодіям
Ті душі, що накрив.

Друга:

— Я в консуляті була,
Московську ікру їла,
Своїх братів дурила,
В червоный рай летіла.

Третя:

— Не разгаваривать, молчать!

Ви повинні биді знати,
У нас всегда була проблема:
Одна Россія-неделіма!

За Т. Шевченком.

УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ НА ЛЕМКІВЩИНІ

— написав —

Іван Бугера

66 сторін.

Ціна 30 центів.

Замовляйте в книгарні

„СВОБОДИ“,

81-83 GRAND ST. (BOX 346)

JERSEY CITY, N. J.

ВЕРТІКАЛЬНИЙ

КРУКИ.

У своєму часі надзвичайно
хвалювався табор, що нині є при-
владі в Польщі; вислідом ви-
борів до органів місцевої са-
моуправи. Особливо підчерку-
вали тоді, що село вивололося
за листи тодішнього проурядо-
вого ББ. Щоправда, польська
опозиція критично постави-
лась до вислуду виборів, між
іншим вказуючи на те, що ча-
сто на проурядових листах фі-
гурували невідповідні під мо-
ральним оглядом люди. У де-
яких місцевостях Польщі дій-
сність признала слушність цієї
критики. Перед нами число з
15. червня ц. р. двотижневика
„Глос Гміни і Громади Вей-
скей“, що виходить у Варшаві.

Там у відділі „З самоуправ-
ного життя“ стрічаємо цікаву
нотатку про курс для діячів
самоуправи, який відбувся у
Кельцах 28. квітня ц. р. З при-
вітальної промови, що виголо-
сив її на цьому курсі тодішній
тамошний повітовий староста
Порембальський, — тепер го-
родський староста у Львові

— довідуюся, що у цій хви-
лі 60 солтисів на терені повіту
мають справу з прокуратора
за непошадкування публічного
гроща“. Для пояснення треба
додати, що в кельцькому повіті
є 17 волостей, а коли припу-
стити, що пересічно у склад
волости входить 10 сіл, то по-
віт має приблизно 170—180 сіл.

І ось у 60 селех солтисів захво-
рили на моду нині недугу,
звану під чужим словом „деф-
радація“. Ціла третина. Ми-
мохіть пригадується народня
приповідка: „Хочеш зробити
з чоловіка зодія, зроби його
війтом“.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХА-
П ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ
ЧАСОПИС „СВОБОДА“

М. Костини.

У ЗАВОДІ

Всміхається щирим ранок,
Ляли на вежі восьму бе;
Трублять, мов на „Марків танок“,
Рух у заводі встає.

Музика рветься; моментально
Чути зриву грімкий стук.
При варстатах машинально
Видіаються сотні рук.

Там мотори тараскочуть,
Пила лото жаркотить,
Тут свердлує, там стукочуть —
Мор у печкі калекотить.

При вогні коваль пітїє,
В руках молот лиш смієсь,
Кув сталь, як червоє,
Аж під пасом в нього гнєсь.

Стукіт, грукіт, лишати в усі,
Дуже швидко час летить,
Мов в скажній заверсі
Труба вдруге загрукить.

Бач, в хвилині все стихає,
Мор урвалось що. Як стїй
Кожий втомлений знаходить
На хвилиночку спокїй.

Глянь довкруги; шож побачиш?
Засмолені чудакї.
В душі мало не заплачеш:
Як живуть ремісникї.

В їх обличчя не подіблєш,
Щоб горїя життєвий жар.
Як за причину питаєш,
Кождий має свій тагар...

Сильно бореться з судьбою
На всі боки сьєт, то так,
Де постушить ногою,
Той самий гриє, червєк.

Бє родинє у недолї,
І блядує з мєю ріс,
Своє силу він поволї
По чужих живвах розіс.

Бачить старість, бєтьє з нею;
По часї — знай все дарма;
Не доженє й четвірєно
Юних сил, що вже нема.

Так то кождий в гнївній злостї
Утомлено жєє на час,
На звук гудка зведє костї,
„Ахалїм!“ — смєєє „Клічуть нас!“

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОТРІБНО ЖЕНЩИНИ,
які вміє вишивати (fagotting). По-
стійна робота, добра платня. Голо-
ситься що дня до: 185-7

PARLASE EMB.

375 Palisade Ave., Jersey City, N. J.

**ЯК СТАТИ ГОРОЖАНИНОМ ЗЛУЧЕ-
НИХ ДЕРЖАВ,** поучення 25 ц.
Як стати горожанином З. Д. по
українські і до англійські з
додалим словаря 75 ц.
Обі книжки \$1.00, наша пересила.

Замовте сейчас: 178-

SURMA BOOK & MUSIC CO.

103 Avenue A, New York, N. Y.

ВЕРТІКАЛЬНИЙ

ВЕРТІКАЛЬНИЙ